

A2

Avtale om ny og endret infrastruktur

mellom

Jernbanedirektoratet (org.nr. 916 810 962) og
Bane NOR SF (org.nr. 917 082 308)

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Avtalens struktur.....	3
2.1 Forholdet mellom vedleggsserie E og A1 og A2.....	3
3. Roller etter plan- og bygningsloven, oreigningsloven, byggherreforskriften og jernbaneloven mv.....	3
4. Partenes rettigheter og plikter.....	4
4.1 Økonomi.....	4
4.2 Porteføljestyling.....	5
4.3 Fremtidig togtilbud.....	5
4.4 Samfunnsøkonomi.....	5
4.5 Statens prosjektmodell (R-108/19).....	6
4.6 Prioriteringer som ikke inngår i avtalte effektpakker.....	6
5. Rapportering.....	6
6. Endring.....	6
7. Hardship / reforhandling.....	7
8. Koordinering og samarbeid.....	7
9. Forholdet til tidligere inngåtte avtaler.....	7
10. Varighet og signatur.....	8
Vedlegg.....	9
Vedlegg.....	9
Vedleggsserie E.....	9
Kategori A – Prioritert, igangsatt.....	9
Kategori A & B.....	9
Kategori B – Prioritert, ikke igangsatt.....	9
Kategori C – Porteføljeutvikling.....	9

Handwritten signature

1. Innledning

Avtalen er inngått mellom Jernbanedirektoratet («Direktoratet») og Bane NOR SF («Foretaket»). Avtalen gjelder planlegging og bygging av ny eller endret infrastruktur.

Avtalen er inngått i henhold til samsvar med overordnet avtale A Hovedavtale, jmfør kapittel 1 «Generelle bestemmelser», som regulerer Partenes generelle samarbeid og forholdet mellom denne Avtalen og andre avtaler mellom Partene.

2. Avtalens struktur

Avtalen består av et hoveddokument (dette dokumentet) med vedlegg. Hoveddokumentet inneholder avtalens generelle, sentrale bestemmelser.

Vedleggsserie E er en konkretisering av Foretakets leveringsforpliktelse under avtalen. Vedleggsserie E er i hovedsak strukturert i henhold til effektpakkene i stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan 2022-33 (NTP). I tillegg kommer et vedlegg for investeringsprosjekter som inngår i 'Mindre investeringstiltak jernbane', jfr NTP, kapittel 10.8.5.

Effektpakkene er strukturert innenfor kategoriene:

- A¹ – Prioritert, igangsatt
- B² – Prioritert, ikke igangsatt
- C³ – Porteføljeutvikling

Avtalen er dynamisk og vil inneholde de til enhver tid prioriterte effektpakker. Avtalte effektpakker vil normalt inneha tiltak som befinner seg på ulike stadier fra tidlig planlegging til ibrukttagelse. Det er avtalte krav i den til enhver tid avtalefestede Vedleggsserie E som beskriver hva Foretaket har ansvaret for å levere. For avtalte effektpakker innenfor kategori C skal partene vurdere særskilt hvilke krav som konkretiseres i vedleggsserie E.

Vedleggsserie E oppdateres med hvilke effektpakker som inngår i Avtalen, samt hvilken kategori den enkelte effektpakke tilhører, etter hvert som staten treffer nye beslutninger om endret prioritering av effektpakker eller tiltak. Vedleggsserie E oppdateres også når en effektpakke har oppfylt avtalt leveranse.

2.1 Forholdet mellom vedleggsserie E og A1 og A2

Vedleggsserie E er underordnet denne Avtalen (A2) og avtale A1, Hovedavtale og ligger innenfor de generelle rammene som er fastsatt i disse avtalene. Vedleggsserie E skal forstås på bakgrunn av A1 og A2 og deres formål. Dette er likevel ikke til hinder for at Partene for enkelte av vedleggene i Vedleggsserie E kan utfylle eller fravike A1 og A2. I sistnevnte fall skal det eksplisitt angis i vedlegget at bestemmelsene i vedlegget har forrang.

3. Roller etter plan- og bygningsloven, oreigningsloven, byggherreforskriften og jernbaneloven mv

Foretaket har rollen som forslagsstiller og tiltakshaver etter plan- og bygningsloven. Foretaket har myndighet til å fatte vedtak om dispensasjon fra byggegrensebestemmelsene i jernbanelovens § 10 og myndighet til å fremme innsigelse til planforslag. Innsigelsesmyndigheten må utøves i samråd med Direktoratet for ivaretagelse av fremtidig togtilbud.

Myndigheten til å fatte ekspropriasjonsvedtak og vedtak om forhåndstiltredelse ligger hos Direktoratet. Saksforberedelse og praktisk gjennomføring av ekspropriasjonsvedtak skal skje i Foretaket.

---

¹ Ved avtalens inngåelse effektpakker i tabell 12.1 NTP 2022-2033

² Ved avtalens inngåelse effektpakker i tabell 12.2 NTP 2022-2033

³ Ved avtalens inngåelse effektpakker som ikke er prioritert for oppstart i første periode NTP 2022-2033

Foretaket er byggherre etter byggherreforskriften.

4. Partenes rettigheter og plikter

Partene skal forhandle om innholdet i vedleggsserie E. Det enkelte vedlegg regulerer krav Foretaket skal ivareta ved planlegging og bygging slik at effektpakkene realiseres i henhold til avtalefestet ibrukttagelse, effektmål og forutsetninger mv.

Når det inngås avtale om en effektpakke tar Bane NOR et helhetlig ansvar for realiseringen av denne. Bane NOR kan legge til grunn at pakken skal gjennomføres (forutsatt de nødvendige investeringsbeslutninger og tilgjengelig likviditet), og skal legge opp sin planlegging og sin gjennomføring av avtalte byggeprosjekter slik at realisering av hele effektpakken blir mest mulig effektiv.

4.1. Økonomi

Partene skal forhandle om fastpris før oppstart av bygging. Avtalt fastpris skal gi en omforent økonomisk ramme for gjennomføringen, gitt de fastsatte mål, avtalte forutsetninger, tidsfrister og risikofaktorer. Det skal avtales fastpris særskilt for alle prosjekter over terskelverdi i statens prosjektmodell og fastsatt terskelverdi for prosjekter som fremlegges for Stortinget. For prosjekter under fastsatt spesifikasjonsgrense, avtales det samlet fastpris for flere prosjekter som inngår i den samme effektpakken, når disse har nådd tilstrekkelig modenhet.

Medgåtte kostnader til planlegging skal inngå i styringsramme, kostnadsramme og fremforhandlet fastpris. Medgåtte kostnader for planlegging av prosjekter som ikke blir videreført skal inntas som påløpt kostnad for effektpakken.

Avtalt fastpris er bindende for Foretaket, og kan som hovedregel ikke reforhandles. I særlige tilfeller kan det avtales at Foretaket ikke bærer den fulle risiko for kostnadsoverskridelser ved gjennomføring av et prosjekt. Dette skal da konkretiseres tydelig i vedleggsserie E.

Det skal synliggjøres en forventet kostnad (spenn) for den enkelte effektpakke. Forventet kostnad vil bestå av flere elementer:

- Investeringsprosjekter i byggefase:
  - Avtalt fastpris pr prosjekt over terskelverdi
  - Avtalt fastpris for portefølje/prosjekter under terskelverdi
- Portefølje i planleggingsfase:
  - Prosjekter over terskelverdi, angitt pr prosjekt
    - Forventet kostnad P50-verdi og beregnet P85-verdi (prosjekter i planfase B1-B2⁴)
    - Styringsmål (P50) og beregnet P85-verdi (prosjekter i planfase B2-B4⁵)
  - Prosjekter under terskelverdi
    - Sum Forventet kostnad P50-verdi og beregnet P85-verdi øvrige tiltak (prosjekter i planfaser)

Forventet kostnad effektpakke (spenn) representerer den samlede kostnaden som er satt som ambisjon for realisering av effektpakken. En effektpakke vil bestå av ulike prosjekter med ulik grad av modenhet og risiko. Foretaket forplikter seg ikke til å gjennomføre en senere utbygging innenfor de styringsmål/kostnadsestimater som er oppgitt for tiltak, hvor det ikke er inngått avtale om bygging. Disse tallstørrelsene representerer det beste estimat som foreligger for forventet sluttkostnad, og vil modnes og kvalitetssikres ytterligere frem mot inngåelse av fastprisavtale.

Ved endringer av avtalte kostnadselementer for effektpakken skal vedlegget for effektpakken oppdateres i henhold til endringsbestemmelse, jfr pkt 6.

Avtalte fastpriser skal årlig indeksreguleres i etter samme metode som styrings- og kostnadsrammer indeksreguleres i henhold til statens prosjektmodell.

---

⁴ Planfase B1-B2 er fasen mellom KS1 og fastsettelse av styringsmål

⁵ Planfase B2-B4 er fasen mellom fastsatt styringsmål og KS2

Prosess for indeksregulering og oppdatering av økonomi for effektpakkene fremgår av administrativ bestemmelse «Retningslinje for saksbehandling».

4.2. Porteføljestyring

Foretaket kan benytte den samlede økonomiske ramme fritt for å gjennomføre alle avtalte tiltak under denne avtalen – så lenge avtalte leveransekrav og resultatmål realiseres. Dersom Stortinget har fattet vedtak som legger føringer på anvendelsen av midlene, skal dette nedfelles i vedleggsserie E.

Dersom Foretaket gjennomfører avtalte tiltak til en lavere kostnad enn avtalt fastpris beholder Foretaket differansen. Slike midler kan nyttes til planlegging og bygging av ny eller endret infrastruktur som gjennomføres til høyere kostnad enn avtalt fastpris. Dersom Foretaket gjennomfører avtalt tiltak til en høyere kostnad enn avtalt fastpris skal dette finansieres av Foretaket gjennom oppsparte midler.

Foretaket skal ikke forplikte tiltak ut over kostnadsrammen når denne er fastsatt av Stortinget. Foretaket skal varsle Direktoratet dersom det oppstår risiko for at kostnad for ett prosjekt går ut over fastsatt kostnadsramme. Dersom kostnaden i ett prosjekt overstiger kostnadsrammen skal nye rammer fremlegges for Stortinget og prosjektet må underlegges en ekstern kvalitetssikringsprosess i tråd med rundskriv R-108/19. Prosess for tilfeller hvor kostnader i ett prosjekt går ut over kostnadsrammen framgår av administrativ bestemmelse «Retningslinje for saksbehandling».

Foretaket skal prioritere og iverksette planleggingen og prosjekteringen med sikte på avtalte tidspunkt for ibruktakelse av effektpakkene som inngår i denne avtale. Dersom Foretaket som følge av årlige rammer for finansiering ikke kan oppfylle avtalte ibruktakelser skal Foretaket fremme forslag til endrede prioriteringer i porteføljen, jfr pkt 6.

Foretaket skal årlig legge frem forslag til porteføljeprioritering for Direktoratet. Forslaget skal inneha nødvendig dokumentasjon av vurderinger som er gjort i den samfunnsøkonomiske analysen. Ut fra dokumentasjonen skal det være mulig å gjenskape beregnet prissatt lønnsomhet og forstå vurderingene av ikke-prissatte virkninger og vurdering av usikkerhet (inkludert teknologirisiko), samt status for planlegging og optimalisering. Direktoratet fremmer komplett forslag til porteføljeprioritering for Samferdselsdepartementet. Dersom Direktoratet gjør andre vurderinger enn Foretaket skal dette framgå av forslaget. Prosess, regler, frister, spesifikasjon av dokumentasjonskrav mv for arbeidet med porteføljeprioritering skal reguleres gjennom administrativ bestemmelse «Retningslinje for saksbehandling».

4.3. Fremtidig togtilbud

Foretaket har ansvar for at infrastrukturen som planlegges og bygges ikke skal være til hinder eller vesentlig fordyrende for realisering av avtalefestede effektmål for fremtidig togtilbud. Foretaket skal løpende optimalisere og vurdere om det er samfunnsøkonomisk riktig å forberede og bygge tiltak innenfor gjeldene effektpakke knyttet til fremtidig togtilbud eller om dette bør gjøres først i kommende effektpakker for tilbudsforbedringer.

I vedleggsserie A avtales det for den enkelte effektpakke hvilke effektmål for fremtidig togtilbud foretaket skal legge til grunn. Det fremtidige togtilbudet skal som en hovedregel inndeles i:

- a) tilbudsforbedring omtalt i Nasjonal Transportplan (NTP) med oppstart eller mulig oppstart i NTP-perioden og
- b) øvrige tilbudsforbedringer med forventet senere oppstart

Det er Direktoratet som endelig beslutter tilrettelegging for fremtidig togtilbud angitt i a) og Foretaket skal fremme eventuelle anbefalinger om endring eller utsettelse av tiltak for Direktoratet i henhold til ordinær prosess for endringer, jfr. hovedavtale pkt 1.2.

Foretaket har beslutningsmyndighet som gjelder tilrettelegging av fremtidig togtilbud angitt i b). Foretakets skal fremlegge sin vurdering med begrunnelse for Direktoratet. Direktoratet vurderer, avklarer politisk og orienterer Foretaket om forhold som bør hensyntas. Foretaket orienterer Direktoratet om endelig beslutning. Nærmere føringer for a) og b) er beskrevet i administrativ bestemmelse «Retningslinje for saksbehandling».

4.4. Samfunnsøkonomi

Partene skal gi hverandre nødvendig innsikt (inkludert beregningsgrunnlag) i de siste oppdaterte samfunnsøkonomiske beregninger som legges til grunn for den enkelte effektpakke eller prosjekt (med vesentlige virkninger).

Foretaket skal etterleve gjeldende føringer vedr samfunnsøkonomi i alle faser for de avtalte effektpakkene. Ved oppdatering av samfunnsøkonomiske analyser skal oppdatering gjøres både for effektpakken og aktuelt/aktuelle prosjekt(er).

Foretaket skal alltid fremlegge oppdaterte samfunnsøkonomiske analyser som grunnlag for forhandling om fastpris, endringsmeldinger, forslag til styringsmål og eksterne kvalitetssikringer.

4.5. Statens prosjektmodell (R-108/19)

For tiltak som omfattes av effektpakker det er inngått avtale om, men hvor det ikke er fattet investeringsbeslutning, skal Foretaket føre tiltaket frem til investeringsbeslutning. Prosessen frem til investeringsbeslutning skal gjennomføres i henhold til kravene i statens prosjektmodell og rundskriv R-108/19. Foretaket skal arbeide målrettet for å optimere tiltakene i både planleggingsfasen og byggefasen.

For tiltak med kostnadsoverslag over terskelverdi og for andre tiltak med særskilt behov for avklaring, vil det være en milepæl ved avsluttet hovedplan/kommunedelplan, hvor resultatet fra arbeidet skal fremlegges for Direktoratet for behandling.

Foretaket skal foreslå styringsmål for alle prosjekter med kostnadsoverslag over terskelverdi før reguleringsplanarbeidet starter opp. Styringsmål baseres på P50-kostnadsnivå og fastsettes av Samferdselsdepartementet på grunnlag av anbefaling fra Direktoratet. Det skal også gis anslag for P85-verdi.

Prosjekter med en antatt styringsramme over fastsatt terskelverdi for prosjekter som skal fremlegges for Stortinget for investeringsbeslutning og prosjekter med en kostnadsramme over terskelverdi skal underlegges en ekstern kvalitetssikringsprosess i tråd med rundskriv R-108/19. Ekstern kvalitetssikringsprosess gjennomføres på oppdrag fra Foretaket og resultatet oversendes Direktoratet. Prosess, dokumentasjonskrav mv vedrørende overlevering av resultat fra Ekstern kvalitetssikringsprosess fremgår av administrativ bestemmelse «Retningslinje for saksbehandling».

Direktoratet plikter å informere Foretaket om Foretakets anbefalinger av styringsmål, styringsramme og kostnadsramme som ikke tas til følge i videre dialog med Samferdselsdepartementet.

Ved oppstart av planlegging skal Foretaket vurdere om det er hensiktsmessig å gjennomføre en kvalitetssikring og oppdatering av kostnadsestimat fra utredningsfasen. Vedlegget for effektpakken (vedleggsserie E) skal oppdateres med eventuelt oppdatert kostnadsestimat.

Direktoratet skal i forbindelse med sin tertialrapportering rapportere endringslogg som innehar alle prosjekter over terskelverdi. Prosesser og leveranser knyttet til hvordan denne endringsloggen skal ajourholdes reguleres gjennom administrativ bestemmelse «Retningslinje for saksbehandling»,

4.6. Prioriteringer som ikke inngår i avtalte effektpakker

Dersom det gjennom Prop 1 S, tildelingsbrev til Direktoratet eller Direktoratet blir instruert på annet vis om prioritering av gjennomføring av tiltak som ikke naturlig inngår i effektpakkene i vedleggsserie E plikter Foretaket å ivareta dette. Det samme forholdet gjelder dersom det oppstår krav knyttet til opprydding av miljøforurensing forårsaket av tidligere virksomhet, jfr avtale A1 punkt 1.3.4. Denne type prioriteringer avtales særskilt mellom partene gjennom eget bilag som inntas i vedleggsserie E.

For denne type prioriteringer som naturlig inngår i omfang i effektpakkene i vedleggsserie E formaliseres endring i henhold til avtale A1 Hovedavtale, punkt 1.2.

5. Rapportering

Generelle krav til rapportering knyttet til denne avtalen fremgår av avtale A1 Hovedavtale. Mål for den enkelte effektpakke/delavtale fremgår av vedleggsserie E.

6. Endring

Begge parter har et ansvar for å foreslå endringer til avtalte effektmål, tidsfrister eller øvrige avtalefestede parametere dersom det kan innebære betydelige besparelser eller vesentlig redusere risiko.

Den av partene som initierer forslag til endring skal begrunne dette skriftlig overfor den annen part i henhold til krav og prosess beskrevet i administrativ bestemmelse «Retningslinje for saksbehandling». Partene skal gjennom forhandlingen avklare betydning av endringen for den samlede porteføljen av effektpakker.

Dersom det inntreffer forhold som kan begrunne tidsmessig forskyvning på en effektpakke hvor det er avtalt fastpris, så har Foretaket rett til å initiere forhandling om endret ibrukttagelse gjennom å fremsette endringsmelding.

7. Hardship / reforhandling

Direktoratet vil være restriktiv med å godta endringer som innebærer økt finansiering for en avtalt ytelse eller redusert ytelse for uendret finansiering.

Det foreligger hardship hvis det inntreffer omstendigheter som fører til fundamental forrykkelse av forutsetningene, fordi kostnadene Foretaket påtar seg til oppfyllelsen av Avtalen øker vesentlig, og

- i) de aktuelle omstendighetene inntreffer eller blir kjent for Foretaket etter inngåelsen av Avtalen;
- ii) omstendighetene ikke med rimelighet kunne blitt tatt i betraktning av Foretaket ved inngåelsen av Avtalen;
- iii) omstendighetene ligger utenfor Foretakets kontroll; og
- iv) Foretaket ikke på annen måte kan anses å ha påtatt seg risikoen for omstendighetene.

Hvis det inntreffer hardship har Foretaket rett til å kreve Avtalen reforhandlet. Kravet skal fremsettes uten ugrunnet opphold og skal angi grunnlaget for kravet.

Partene plikter å gjennomføre reforhandlingene i god tro og på en konstruktiv måte, og skal innen rimelige grenser gi den annen part nødvendig informasjon.

Endringer skal formaliseres i henhold til bestemmelse angitt i avtale A Hovedavtale, pkt 1.2.

8. Koordinering og samarbeid

I henhold til instruks for Jernbanedirektoratet skal Direktoratet ivareta den strategiske, helhetlige og overordnede koordineringen og planleggingen av jernbanesektoren. Direktoratet skal sikre god koordinering mellom utviklingen av togtilbud og investeringer i nytt togmateriell, digitale løsninger og behov for tiltak i infrastrukturen.

Partene skal bidra til å etablere og delta i hensiktsmessige prosesser og møteplasser for koordinering og gjensidig utveksling av informasjon om status og planer.

9. Forholdet til tidligere inngåtte avtaler

Denne avtale erstatter alle K03- og K04-avtaler inngått i tidsrommet 2017-2021.

10. Varighet og signatur

Avtalen trer i kraft 1. januar 2022. Avtalen løper til begge parter er enige om at den skal opphøre. Hver av partene kan for øvrig fremme forslag til endringer i avtalen dersom særlige forhold tilsier det.

Denne Avtalen er undertegnet i to eksemplarer, hvorav Partene beholder ett eksemplar hver.

Oslo, 13. januar 2022

Knut Sletta
Jernbanedirektør
Jernbanedirektoratet

Oslo, 13. januar 2022

Gorm Frimannslund
Konsernsjef
Bane NOR SF

Vedlegg

Vedlegg

#	Vedlegg	Kommentar/referanse
1	Endringsjournal	Mal for journal utarbeides innen 31.03.2022
2	Stoppmønster	

Vedleggsserie E

Kategori A - Prioritert, igangsatt

- E01 - Infrastruktur for nytt togmateriell (Oslo-navet) - A
- E02 - Flere og raskere tog på Østfoldbanen (Oslo-Ski) - A
- E03 - Flere og raskere tog på Østfoldbanen (Oslo-Moss) - A
- E04 - Flere og raskere tog på Vestfoldbanen (Oslo-Tønsberg) - A
- E05 - Flere tog på Jærbanen (Ganddal - Stavanger) - A
- E06 - Flere tog på Vossebanen (Arna - Bergen) - A
- E07 - Infrastruktur for nytt togmateriell (Voss-Bergen) - A
- E08 - Flere og raskere tog på Dovrebanen (Oslo-Hamar) - A
- E09 - Flere tog på Gjøvikbanen - A
- E10 - Elektrifisering og infrastruktur for nytt togmateriell (Støren-Steinkjer) - A
- E11 - ERTMS - A
- E12 - Banestrømforsyning
- E13 - Mindre investeringstiltak jernbane - A

Kategori A & B

- E14 - Kombitransport gods - AB

Kategori B - Prioritert, ikke igangsatt

- E15 - Flere tog i Oslo-navet - B
- E16 - Flere og raskere tog på Vestfoldbanen (Oslo-Skien) - B
- E17 - Flere tog på Jærbanen (Skeiane - Stavanger) - B
- E18 - Flere tog på Vossebanen (Myrdal-Bergen) - B
- E19 - Flere tog på Trønderbanen (Støren - Steinkjer) - B
- E20 - Bedre nettdekning - B

Kategori C - Porteføljeutvikling

